

Hoofdstuk 4a Stikstofreductiegebied

Artikel 4a.1 (oogmerk en toepassingsbereik regels reductie emissie stikstof)

1. De regels in dit hoofdstuk over het beperken van emissies in de lucht van stikstofverbindingen binnen het stikstofreductiegebied zijn opgenomen met het oog op natuurbescherming.
2. Als 50% of meer van de totale stikstofemissie van een bedrijf uit emissiepunten komt die binnen het stikstofreductiegebied zijn gelegen, dan valt het hele bedrijf binnen het gebied.
3. In afwijking van het tweede lid geldt voor veehouderijen dat:
 - a. als een kadastraal perceel landbouwgrond voor tenminste 50% binnen het stikstofreductiegebied ligt, dan is dit hoofdstuk van toepassing op het gehele kadastrale perceel; en
 - b. als een dierenverblijf of landbouwgrond op een ander kadastraal perceel van hetzelfde veehouderijbedrijf buiten het stikstofreductiegebied ligt, is dit hoofdstuk daarop niet van toepassing.

Artikelgewijze toelichting

Lid 1 Dit hoofdstuk is opgenomen met het oog op het beperken van emissies in de lucht van stikstofverbindingen binnen het stikstofreductiegebied. Die emissies worden veroorzaakt door verschillende (bedrijfsmatige) activiteiten die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de binnen het stikstofreductiegebied gelegen Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De regels beogen concreet de stikstofemissie door stookinstallaties, de veehouderij en mobiele werktuigen te reduceren.

De regels gelden als passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Lid 2 PM Tekst artikelsgewijze toelichting over de afbakening van het stikstofreductiegebied (zie hoofdstuk 2 van het document *Voorgenomen beleid voor het stikstofreductiegebied* en met name paragraaf 2.3 *Op de grens van het gebied*). Of is de tekst zonder toelichting duidelijk genoeg?

Artikel 4a.2 (regels reductie stikstof: stookinstallaties)

1. Dit artikel is van toepassing op het exploiteren van stookinstallaties als bedoeld in het Besluit activiteiten leefomgeving en op kleinere stookinstallaties met een totaal geïnstalleerd nominaal thermisch ingangsvermogen van 400 kW of meer.
2. Met ingang van 1 januari 2027 geldt een verbod op de emissie van stikstofoxiden in de lucht bij het in gebruik nemen en exploiteren van een extra stookinstallatie binnen het stikstofreductiegebied.
3. Met ingang van 1 januari 2035 worden bij het exploiteren van een stookinstallatie binnen stikstofreductiegebied in afwijking van de paragrafen 4.3, 4.126, 4.127 en 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor de emissie van stikstofoxiden in de lucht de volgende waarden in acht genomen:
 - a. voor ketels gestookt op aardgas een emissiegrenswaarde van 40 mg/Nm³ bij een zuurstofgehalte van 3%;
 - b. voor gasmotoren een emissiegrenswaarde van 35 mg/Nm³ bij een zuurstofgehalte van 15%;
 - c. voor ketels gestookt op biomassa een reductie van minimaal 60% ten opzichte van voor die installaties in de paragrafen 4.3, 4.126, 4.127 en 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving aangegeven emissiegrenswaarde, voor zover die paragrafen op deze ketels van toepassing zijn;
 - d. voor andere typen stookinstallaties en stookinstallaties op andere brandstoffen minimaal 40%-reductie ten opzichte van voor die typen installaties of brandstoffen in de paragrafen

4.3, 4.126, 4.127 en 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving aangegeven emissiegrenswaarde.

4. In afwijking van het derde lid voldoet een grote stookinstallatie minimaal aan de onderkant van de BBT GEN-range als die emissiegrenswaarde strenger is dan de in het derde lid voor die stookinstallatie aangegeven waarde.

Artikelsgewijze toelichting

Lid 1 Met de keuze voor het criterium ‘totaal geïnstalleerd vermogen’ vallen ook bedrijven die niet één grote, maar veel kleinere stookinstallaties hebben onder de in deze paragraaf gestelde regels. De vermogens van alle in een bedrijf opgestelde stookinstallaties worden bij elkaar opgeteld. Dit is een (bewuste) afwijking van de systematiek van het Besluit activiteiten leefomgeving, waar in de regel gewerkt wordt met een ondergrens voor individuele stookinstallaties en soms met een ‘samenstel van stookinstallaties’ (artikel 4.1292). Door uit te gaan van het gezamenlijk of totaal opgestelde vermogen moeten alle (kleine) stookinstallaties die samen leiden tot een totaal opgesteld vermogen van meer dan 400 kW (individueel) voldoen aan de (ten opzichte van paragraaf 4.126 van het Besluit activiteiten leefomgeving) aangescherpte emissiegrenswaarden. Deze paragraaf kan dus ook van toepassing zijn op recreatiebedrijven als het gezamenlijke vermogen van de verwarmingsketels in de geëxploiteerde recreatiewoningen samen optellen tot meer dan 400 kW.

Deze ruimere reikwijdte brengt met zich mee dat de provincie de toezichthoudende taak op de naleving van deze reductieverplichting voor dergelijke kleinere stookinstallaties niet overlaat aan de gemeente, maar die bevoegdheid zelf uitoefent. Daarvoor is gekozen om dit toezicht op een doelmatige en doeltreffende wijze (en voor rekening van de provincie) te kunnen (laten) uitoefenen door één van de Gelderse omgevingsdiensten (conform het subsidiariteitsvereiste in artikel 2.3, tweede lid, onder a, van de Omgevingswet).

Lid 2 Onder een extra stookinstallatie wordt niet verstaan een stookinstallatie die een bestaande (afgeschreven) stookinstallatie vervangt. Het gaat om een stookinstallatie die nieuw is ten opzichte van de vóór 1 januari 2027 binnen (het werkingsgebied) opgestelde aantal stookinstallaties.

Lid 3, sub b Deze eis geldt al voor gasmotoren boven 2,5 MWth (artikel 4.1348 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Binnen (het werkingsgebied) geldt deze emissiegrenswaarde met ingang van 2035 voor alle gasmotoren.

Lid 3, sub d Dit onderdeel ziet op andere type stookinstallaties of stookinstallaties met andere brandstoffen uit de paragrafen 4.3, 4.126, 4.127 en 5.4.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving, die niet vallen onder de in de voorafgaande onderdelen (a tot en met 3) bedoelde stookinstallaties. Een voorbeeld hiervan zijn de bij complexe papierindustrie opgestelde stookinstallaties, waarvan er meerdere binnen de stroken. Dit onderdeel ziet ook op stookinstallaties beneden de ondergrens van 400 kW uit, die gestookt worden met deze ‘andere brandstoffen’. Voor een aantal ‘andere brandstoffen’ (vloeibare brandstof, vergistingsgas en propaan- of butaangas) gelden de emissiegrenswaarden uit paragraaf 4.126 van het Besluit activiteiten leefomgeving alleen voor stookinstallaties van meer dan 400 kW. Voor stookinstallaties onder de 400 kW, die gestookt worden met deze ‘andere brandstoffen’ geldt een reductieverplichting, die is afgeleid uit de emissiegrenswaarden in tabel 4.1303 uit die paragraaf. Die stookinstallaties vallen wel onder de reikwijdte van dit artikel 4a.3.

Lid 4 Met deze bepaling wordt rekening gehouden met de tekst van de herziene Richtlijn industriële emissies (RIE). De herziene RIE (richtlijn (EU) 2024/1785) is in augustus 2024 in werking getreden. Lidstaten hebben tot 1 juli 2026 de tijd gekregen om de herziene RIE in nationale wet- en regelgeving te implementeren. Zie hiervoor het voorstel tot wijziging van de Omgevingswet, de Wet milieubeheer en de Wet belastingen op milieugrondslag in verband met de

implementatie van de herziening van de Richtlijn industriële emissies en de uitvoering van de PIE-verordening (Kamerstuknummer 36 864).

Uitgangspunt bij de implementatie van de herziene RIE is dat door het bevoegd gezag een omgevingsvergunning voor IPPC-installaties aan de onderkant van de BBT-range van een BBT-conclusiedocument wordt verleend, tenzij het betreffende bedrijf gemotiveerd aantoont dat die emissiegrenswaarde technisch of economisch niet haalbaar is. In zo'n geval kan van dit vierde lid worden afgeweken met toepassing van afdeling 1.3 (afwegingsruimte), meer specifiek artikel 1.4 (maatwerkvoorschrift in afwijking van regels voor activiteiten).

Voor grote stookinstallaties (als bedoeld in paragraaf 4.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving, dus inclusief de IPPC-installaties voor het stoken, bedoeld in categorie 1.1 van bijlage I bij de richtlijn industriële emissies) geldt altijd de strengste eis. Bijvoorbeeld geldt voor grote aardgasgestookte ketel op basis van de BREF-LCP dat voldaan moet worden aan een emissiegrenswaarde van 30 mg/Nm³. De in het tweede lid, onder a, gestelde norm van 40 mg/Nm³ geldt dus alleen voor kleine en middelgrote aardgasgestookte ketels.

Artikel 4a.3 (reductie gasverbruik)

Onverminderd de artikelen 4a.3 en 4a.4 vermindert degene die een milieubelastende activiteit verricht, waarop paragraaf 5.4.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing is, het energiegebruik van die milieubelastende activiteit, uitgedrukt in kubieke meters aardgasequivalent en gemeten over enig kalenderjaar, met 35% ten opzichte van het energieverbruik over het kalenderjaar 2017.

Artikelsgewijze toelichting (PM)

Artikel 4a.4 (vestigingsverbod veehouderij)

Het is verboden om binnen het stikstofreductiegebied een veehouderijbedrijf of veehouderijtak nieuw te vestigen.

Artikelsgewijze toelichting

Dit verbod ziet op de nieuwvestiging van veehouderijen. Nieuwvestiging wil zeggen: vestiging op een locatie binnen het stikstofreductiegebied waar op 23 april 2025 (datum inwerkingtreding voorbereidingsbesluit, Provinciaal blad 2025 nr. 6530) nog geen veehouderij gevestigd was.

Het verbod betreft zowel grondgebonden als niet-grondgebonden veehouderijen.

In dit artikel wordt de term 'veehouderijtak' gebruikt aanvullend op de meer gangbare term 'veehouderijbedrijf', omdat in de provincie Gelderland veel gemengde bedrijven voorkomen. Een veehouderijtak is een onderdeel van een agrarisch bedrijf. Het verbod geldt dus ook voor omschakeling van een agrarisch bedrijf naar een gemengd bedrijf met als nieuwe activiteit het houden van landbouwhuisdieren.

Hervestiging van een veehouderijbedrijf of een gemengd bedrijf met een veehouderijtak binnen het stikstofreductiegebied is wel toegestaan. Het verschil met nieuwvestiging is, dat een hervestiging een verplaatsing van een veehouderijbedrijf of agrarisch bedrijf met een veehouderijtak betreft naar een bestaande locatie, d.w.z. een andere, reeds voor dat type bedrijf benutte locatie.

Artikel 4a.5 (uitbreidingsverbod veehouderij)

1. Het is verboden om binnen het stikstofreductiegebied een niet-grondgebonden veehouderijtak uit te breiden.
2. Het eerste lid is niet van toepassing als wordt voldaan aan één van de criteria, genoemd in artikel 4a.7.

Artikelsgewijze toelichting

Het verbod op uitbreiding geldt voor alle niet-grondgebonden veehouderijen, gemengd of ongemengd. Onder 'uitbreiding' wordt verstaan: vergroting van de agrarische bebouwing. 'Niet-grondgebonden' veehouderijen betreft de intensieve veehouderij; binnen het stikstofreductiegebied vooral kalverhouderijen, pluimveehouderijen en varkenshouderijen. Bij uitbreiding wordt alleen de term 'veehouderijtak' gebruikt en niet 'veehouderijbedrijf' (vergelijk artikel 5.82). Bij uitbreiding is er immers al een veehouderijbedrijf aanwezig: het verbod op uitbreidingen van dat bedrijf beperkt zich tot het houden van landbouwhuisdieren en geldt dus niet voor andere bedrijfsonderdelen, zoals het erf en omliggende – tot het bedrijf behorende – landerijen.

Onder dit verbod valt niet de noodzakelijke renovatie of verruiming van een bestaande stal met het oog op dierenwelzijn (meer bewegings- en leefruimte) in het kader van 'dierwaardige veehouderij in 2040', mits het aantal gehouden landbouwhuisdieren niet toeneemt. Deze uitzondering laat onverlet de eventueel voor zo'n uitbreiding benodigde omgevingsvergunningen (bouwactiviteit e/o Natura2000-activiteit).

[* **Checkvraag JZ-Toets:** deze uitzondering wordt genoemd in de toelichting en is niet expliciet opgenomen in de artikeltekst, dit in aansluiting bij artikel 4.61 (geitenmoratorium). Wellicht verdient het de voorkeur zo'n uitzondering wel expliciet op te nemen in een artikellid? Zie onderstaand tekstvoorstel (zoiets zou dan ook moeten worden toegevoegd aan artikel 4.61)]

2. Het eerste lid is niet van toepassing als een vergroting van de agrarische bebouwing nodig is om redenen van dierenwelzijn en het vergunde dan wel gemelde aantal dieren niet toeneemt ten opzichte van het aantal op 23 april 2025 gehouden dieren.

* *Bijbehorende inlas in tekst hoofdstuk 5 omgevingsverordening*

Artikel 5.83a (verbod omgevingsplan nieuwvestiging en uitbreiding veehouderij binnen het stikstofreductiegebied)

De gemeenteraad stelt uiterlijk op het in artikel 22.4 van de Omgevingswet bedoelde tijdstip bij omgevingsplan regels over de veehouderij binnen stikstofreductiegebied met dezelfde strekking als de artikelen 4a.4 en 4a.5.

Artikelsgewijze toelichting

De verboden in de artikelen 4a.4 en 4a.5 worden tijdelijk opgenomen in de omgevingsverordening als rechtstreeks-werkende regel, zodat het verbodsregiem dat geldt met ingang van 23 april 2025 (datum inwerkingtreding voorbereidingsbesluit, Provinciaal blad 2025 nr. 6530) wordt gecontinueerd. Met dit artikel wordt beoogd dat deze verbodsbepalingen alsnog worden opgenomen in het omgevingsplan. Normaal gesproken zou dit (kunnen) worden geregeld met een instructieregel in (aansluiting bij) paragraaf 5.7.5. Voor deze afwijkende constructie is gekozen, dit om te voorkomen dat deze verboden tijdelijk niet zouden gelden, namelijk in de periode na afloop van de geldingsduur van het voorbereidingsbesluit (23 oktober 2026) tot aan de datum waarop die verboden in de betreffende omgevingsplannen zouden zijn overgezet en die aldus gewijzigde omgevingsplannen in werking treden. Voordeel van deze constructie is ook dat de gemeenten zelf de hiervoor benodigde wijziging van het omgevingsplan kunnen inplannen en hiervoor niet een afzonderlijke wijzigingsprocedure hoeven te doorlopen. Eerder is deze constructie gebruikt bij het geitenmoratorium zie artikel 5.83).

Artikel 4a.6 (stalmodernisering)

1. Uiterlijk op 1 januari 2035 is de ammoniakemissie van elk dierenverblijf van een veehouderij gelegen binnen het stikstofreductiegebied feitelijk met minimaal het in onderstaande tabel per diercategorie aangegeven percentage gereduceerd ten opzichte van de op 1 januari 2018 qua stikstofemissie toegestane omvang door:
 - a. aanpassing van het toegepaste huisvestingssysteem, bedoeld in bijlage V van de Omgevingsregeling;
 - b. toegepaste aanvullende technieken als bedoeld in bijlage VI van de Omgevingsregeling; of
 - c. een reductie in het aantal vergunde of gemelde dieren.
2. De feitelijke reductie van de ammoniakemissie wordt bepaald en berekend volgens artikel 4.6 van de Omgevingsregeling.
3. Het eerste lid is niet van toepassing als:
 - a. de feitelijke ammoniakemissie van een dierenverblijf binnen het stikstofreductiegebied voor 23 april 2025 blijvend met minimaal 50% was gereduceerd ten opzichte van de grenswaarde op 1 januari 2018; of
 - b. wordt voldaan aan één van de criteria, genoemd in artikel 4a.8.

Tabel bij artikel 4a.6 (stalmodernisering: reductiepercentages per diercategorie)

Diercategorie	Percentage
Rundvee	
Schapen	
Geiten	
Varkens	
Kippen	
Parelhoenders	
Kalkoenen	
Eenden	
Struisvogels	
Konijnen	
Paarden	0%

Artikelsgewijze toelichting

Lid 1 Voor de duiding of een veehouderijniveau is gelegen binnen het stikstofreductiegebied wordt verwezen naar artikel 4a.1, tweede lid, en de voor de veehouderij relevante aanvullende bepaling in artikel 4a.1, derde lid. Elk veehouderijbedrijf binnen het stikstofreductiegebied is verplicht om de totale stikstofemissie op bedrijfsniveau met minimaal het in de tabel per diercategorie aangegeven percentage te reduceren. Dit kan door een stalaanpassing (sub a), door toepassing van aanvullende technieken (sub b) of door de veestapel te verkleinen (sub c). De reductie wordt beoordeeld ten opzichte van de in 2018 vergunde situatie. Elke veehouder krijgt ruim de tijd om aan deze reductieverplichting te voldoen: tot 1 januari 2035.

Voor de reductie kan gebruik worden gemaakt van de huisvestingssystemen of de aanvullende technieken uit bijlage V en VI bij de Omgevingsregeling. Deze bijlagen worden regelmatig herzien: er komen nieuwe systemen en technieken bij, er vallen ook systemen en technieken af en op basis van wetenschappelijk onderzoek wijzigen de emissiefactoren. In plaats van stalmodernisering kan een veehouder er ook voor kiezen het aantal dieren met 35% te reduceren. Dit kan een optie zijn voor een veehouder die in een afbouwfase van het bedrijf zit, of bijvoorbeeld in staat is met neveninkomsten de met de krimp gepaard gaande inkomensderving op te vangen.

Lid 2 Voor een toelichting op deze rekenregel wordt verwezen naar de Staatscourant 2019 nr. 56288 van 22 november 2019, pag. 427-428.

Lid 3, onderdeel a De reductieplicht geldt niet voor veehouders die vóór 23 april 2025 al door huisvestingssystemen of aanvullende technieken de ammoniakemissie blijvend met minimaal 50% hebben gereduceerd. Deze 50%-reductie wordt bepaald ten opzichte van de emissiegrenswaarden die per diersoort op 1 januari 2018 golden volgens de c-kolom in de tabellen 4.818 en 4.820 het Besluit Activiteiten Leefomgeving. In onderstaande tabel worden deze (emissiegrenswaarden voor ammoniak in kilogram ammoniak per dierplaats per jaar

aangegeven:

Diercategorie	Waarde
<i>Melkkoeien</i>	
Melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder die niet worden beweide	8,6
Melkkoeien van twee jaar en ouder en kalfkoeien van twee jaar en ouder die worden beweide	8,6
<i>Varkens</i>	
Gespeende biggen van minder dan 25 kg	0,21
Kraamzeugen	2,5
Guste en dragende zeugen	1,3
Vleesvarkens van 25 kg en meer, opfokberen van 25 kg en meer en jonger dan zeven maanden en opfokzeugen van 25 kg en meer	1,1
<i>Kippen</i>	
Opfokhennen en hanen van legkippen jonger dan 18 weken:	
- batterijhuisvesting zonder geïntegreerde droogtunnel	0,006
- batterijhuisvesting met geïntegreerde droogtunnel	0,016
- niet-batterijhuisvesting	0,051
Legkippen van 18 weken en ouder	0,068
- ouderdieren van legkippen van 18 weken en ouder	0,150
- ouderdieren van vleeskuikens in opfok, jonger dan 19 weken	0,183
- ouderdieren van vleeskuikens van 19 weken en ouder	0,250
<i>Vleeskuikens</i>	0,024
<i>Kalkoenen</i>	
Vleeskalkoenen mechanisch geventileerde stal	0,49
Vleeskalkoenen natuurlijk geventileerde stal	0,49

Lid 3, onderdeel b Voor een toelichting op dit onderdeel wordt verwezen naar (de toelichting bij) artikel 4a.7 (criteria vrijstelling).

Tabel In het stikstofreductiegebied liggen ook enkele paardenfokbedrijven. Voor deze veehouderijen zijn geen staltechnieken en aanvullende technieken beschikbaar om de 35% stikstofreductie te realiseren. De enige reductiemaatregel voor deze veehouderijtak is het reduceren van het aantal gehouden paarden. Zo'n maatregel is niet evenredig of proportioneel. Om die reden is deze veehouderijtak vrijgesteld van de reductieplicht.

Artikel 4a.7 (criteria vrijstelling)

1. Een veehouderij is vrijgesteld van het verbod, bedoeld in artikel 4a.5, eerste lid, of de verplichting, bedoeld in artikel 4a.6, eerste lid, als:
 - a. het bedrijf biologisch gecertificeerd is;
 - b. de veebezetting op bedrijfsniveau lager ligt dan 1,5 GVE/ha;
 - c. een beheersovereenkomst voor agrarisch natuurbeheer is gesloten voor minimaal 20% van de gronden waar de veehouder rechten op heeft;
 - d. gedurende minimaal 3020 uur per melkkoe per jaar weidegang wordt toegepast; of
 - e. er per kalenderjaar sprake is van tijdelijke leegstand van de huisvesting gedurende minimaal 18 weken per jaar.
2. Jaarlijks voor 1 april verstrekt degene die binnen het stikstofreductiegebied een veehouderij exploiteert gegevens en bescheiden aan Gedeputeerde Staten waaruit blijkt dat is voldaan aan het eerste lid.

Artikelsgewijze toelichting

Lid 1 Voor (melk)veehouderijen geldt een aantal uitzonderingen op zowel het uitbreidingsverbod (artikel 4a.7) als de verplichte stalmodernisering (artikel 4a.8). Deze vrijstelling geldt voor (melk)veehouders binnen het stikstofreductiegebied die hun bedrijfsvoering op andere, geborgde manieren richten naar het wenselijke streefbeeld van een extensieve veehouderij.

De vrijstelling geldt voor:

- a. (melk)veebedrijven die biologisch gecertificeerd zijn;
- b. voor bedrijven die weinig vee hebben in verhouding tot hun grondoppervlak (minder dan 1,5 GVE/ha);
- c. voor bedrijven met een omvangrijk aandeel agrarisch natuurbeheer (minstens 20% van het gebruikte perceeloppervlak);
- d. voor (melk)veebedrijven die hun koeien veel beweiden (minstens 3020 uur/koe/jaar); en
- e. voor bedrijven die hun stal een deel van elk kalenderjaar leeg hebben staan.

Lid 2 Een (melk)veehouder kan van de vrijstelling gebruik maken door jaarlijks aan het bevoegd gezag aan te tonen dat aan het van toepassing zijnde criterium wordt voldaan.

Artikel 4a.8 (verbod toepassing stikstofkunstmest)

Met ingang van 1 januari 2030 geldt een verbod om stikstofkunstmest op of in de bodem te brengen binnen het stikstofreductiegebied, met uitzondering van de toepassing van stikstofkunstmest bij het bemesten van een tuin bij een particulier huishouden.

Artikelsgewijze toelichting

Dit artikel beoogt het voorkomen van stikstofuitstoot nabij kwetsbare gebieden door het gebruik van stikstofhoudende kunstmest te verbieden. Onder stikstofkunstmest worden in dit artikel alle minerale anorganische meststoffen verstaan die een stikstofcomponent bevatten, waaronder ook de kunstmestvervanger Renure. Meststoffen die voortkomen uit circulaire mestverwerking en een stikstofcomponent bevatten worden als minerale anorganische meststoffen beschouwd.

Particulier gebruik op niet-bedrijfsmatig geëxploiteerde gronden, zoals tuinen bij woonhuizen, is uitgezonderd. De reden hiervan is dat de bijdrage aan stikstofdepositie verwaarloosbaar is en handhaving op dit niveau niet mogelijk is. Het verbod geldt wel voor bijvoorbeeld voetbalvelden, golfbanen en paardenweiden.

Artikel 4a.9 (verbod omzetten en scheuren grasland)

1. Binnen het stikstofreductiegebied wordt vanaf 23 oktober 2026 op weidegronden met blijvend, tijdelijk en natuurlijk grasland de zode van gras niet vernietigd.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in de periode van 11 mei tot en met 31 augustus als aansluitend op het vernietigen van de zode van gras de teelt van gras begint.

Artikelsgewijze toelichting

Lid 1 De term weidegronden wordt in (bijlage 1 bij artikel 1.1 van) het Besluit activiteiten leefomgeving omschreven als 'landbouwgronden, natuurgroten en overige gronden die voor ten minste 50% zijn beteeld met gras voor het beweiden van dieren of voor het gebruik als voer voor dieren'. De drie genoemde typen grasland verwijzen naar RVO-gewascodes:

- 265 (blijvend grasland): grasland dat minstens 5 jaar achter elkaar blijft liggen;
- 266 (tijdelijk grasland): grasland dat minder dan 5 jaar blijft liggen (en wordt ingezet voor bijvoorbeeld vruchtwisseling);
- 331 (natuurlijk grasland, landbouw): natuurlijk grasland met landbouwactiviteiten (bijvoorbeeld bemesten, maaien en daardoor een hogere opbrengst); en
- 332 (natuurlijk grasland, natuur): natuurlijk grasland met focus op natuurdoelen, minder of geen landbouw.

Het scheurverbod geldt alleen voor agrarische bedrijven en niet voor particuliere weidegronden in gebruik voor het houden van hobbypaarden.

Lid 2 Deze uitzondering (of vrijstelling) sluit aan bij enkele uitzonderingen, die zijn opgenomen in artikel 4.1215, tweede lid, onderdeel 2, sub b, onder 2° en 3°, van het Besluit activiteiten leefomgeving (uitzonderingen op het verbod vernietigen zode gras op weidegronden).

Artikel 4a.10 (beperking stikstofemissie bij gebruik mobiele werktuigen)

1. Bij het bedrijfsmatig gebruik van mobiele werktuigen binnen het stikstofreductiegebied worden vanaf 1 januari 2035 de eisen op het minimumniveau voor periode 4, bedoeld in paragraaf 3.6 en tabel 8 van de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen, in acht genomen.
2. In afwijking van het eerste lid worden bij een publieke opdrachtgever:
 - a. vanaf 1 januari 2028 de eisen op tenminste het basisniveau voor periode 3, bedoeld in paragraaf 3.6 en tabel 9 van de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen, in acht genomen;
 - b. vanaf 1 januari 2030 de eisen op het ambitieuze niveau voor periode 4, bedoeld in paragraaf 3.6 en de tabellen 10 en 12 van de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen, in acht genomen.
3. Dit artikel is niet van toepassing op het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden als bedoeld in artikel 7.19a van het Besluit bouwwerken leefomgeving.

Artikelsgewijze toelichting

Lid 1 In deze bepaling is aanvullend op artikel 7.19a van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) een verplichting opgenomen tot het beperken van de emissie van stikstofoxiden of -verbindingen in of naar de lucht die worden veroorzaakt door het gebruik van mobiele werktuigen. Artikel 7.19a Bbl schrijft voor dat bij het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden adequate maatregelen getroffen moeten worden om die emissie te beperken. In de routekaart Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) zijn voor (en in overleg met) de bouwsector (minimum)eisen opgenomen die door het bevoegd gezag gebruikt kunnen worden als invulling van die 'adequate maatregelen'. De Routekaart voor Schoon en Emissieloos Bouwen (zie <https://cdn.opwegnaarseb.nl> of <https://open.overheid.nl>) is een gezamenlijk initiatief van

overheden, marktpartijen en kennisinstellingen. Voor deze bepaling die ziet op andere (bedrijfsmatige) activiteiten dan bouw- en sloopwerkzaamheden waarbij gebruik gemaakt wordt van mobiele werktuigen is expliciet aangehaakt bij de eisen uit deze routekaart.

Onder 'mobiele werktuigen' worden in dit artikel verstaan: gemotoriseerde machines met een eigen aandrijving die draagbaar, verrijdbaar of anderzijds op verschillende plaatsen inzetbaar zijn, inclusief drijvend materieel, die niet hoofdzakelijk bedoeld zijn voor transport van mensen of goederen. Bij mobiele werktuigen moet onder andere gedacht worden aan bouwkransen, shovels, graafmachines, aggregaten, hoogwerkers, hefrucs of maaimachines en ook aan kleiner materieel zoals bladblazers.

Bedrijfsmatig gebruik is alle gebruik uitgezonderd gebruik door particulieren en hobbymatig gebruik, bijvoorbeeld in verenigingsverband. Gebruik van mobiele werktuigen door niet-gouvernementele organisaties, zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, of door woningcorporaties geldt als bedrijfsmatig gebruik.

In afwijking van de routekaart is een ruime termijn gegund aan de sectoren die het betreft om aan deze reductieplicht te gaan voldoen (met ingang van 2035).

Lid 2 Voor werkzaamheden in opdracht van de diverse overheden of overheidsinstellingen gaan deze eisen al eerder gelden. Vanuit een voorbeeldfunctie geldt voor een publieke opdrachtgever een hoger ambitieniveau. Bovendien zijn deze publieke opdrachtgevers – waterschappen, gemeenten, provincies en de rijksoverheid inclusief rijksdiensten – al partij bij het SEB-convenant.

De verplichte emissiereductie voor publieke opdrachtgevers geldt vanaf 2030 ook voor voer- en vaartuigen uit tabel 12.

Niet-gouvernementele organisaties zoals bijvoorbeeld Staatsbosbeheer en woningcorporaties gelden niet als publieke opdrachtgevers.

Lid 3 Bij het verrichten van bouw- en sloopwerkzaamheden geldt al een generieke verplichting om adequate maatregelen te treffen om de emissie van stikstofverbindingen naar de lucht te beperken (artikel 7.19a van het Besluit bouwwerken leefomgeving). Om die reden worden die werkzaamheden uitgezonderd. Die uitzondering betreft dus het bouwen of slopen van bouwwerken zoals bijvoorbeeld woningen, utiliteitsgebouwen, bruggen en tunnels. Die uitzondering geldt niet voor bijvoorbeeld het gebruik van mobiele werktuigen bij de aanleg van (spoor)wegen, bij het beheer van groen en bij beheer en onderhoud van bouwwerken. Deze bepaling in de omgevingsverordening werkt aanvullend op de rijksregels en is dus alleen van toepassing voor zover de werkzaamheden niet onder de reikwijdte van artikel 7.19a van het Besluit bouwwerken leefomgeving vallen.

Er is (nog) geen expliciete uitzondering opgenomen voor het agrarisch gebruik van mobiele werktuigen. Zo'n uitzondering vergt nog nader onderzoek. De uitzondering zal in samenspraak met de sector worden uitgewerkt, waarbij rekening wordt gehouden met de positie van loonbedrijven en ook het gebruik van landbouwwerktuigen buiten de landbouwsector. Daarnaast spelen ook de specifieke aard van deze sector een rol. Veel agrarische machines gaan lang mee voordat ze afgeschreven zijn. Sommige agrarische werktuigen zijn zo specialistisch, dat ook op de langere termijn een betaalbare elektrische variant moeilijk of niet te verkrijgen is. Ook kan het extra gewicht van elektrische machines kan problematisch zijn voor de ondergrond.